သုးခိၣ်ကျၢၢ်စီၤစဲခ့ၣ်

သုးခိၣ်ကျၢၢ်စီၤစဲခ့ၣ် အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၁၅ နံၣ် ဝ့ၢ်မိၣ်လမ္ဘဲၣ် (ဘီလူးကျွန်း) နၣ်လီၤ. ဖဲအနီၢ်ဆံးအဆၢကတီၢ် အဝဲမၤလိတၢ်ဖဲ ဝ့ၢ်မိၣ်လမ္ဘဲၣ် ကညီတီၤထီကို တၢအဖျိ ထိၣ်ဒီး လဲၤဝဲဆူဝ့ၢ်တကူၣ် မၤလိတၢ်ဖဲ ယူဒၤသၣ်ခီလ့ၣ်ကို၊ ဝ့ၢ်တကူၣ် ဖွၣ်စိမိၤ တၢအဖျိထိၣ် (ဘံၣ်အ့ၣ်) တစုနၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ကညီကလုာ်ဒီး မ့ၢ်ပှၤတၢ်အိၣ်တၢ်ယၢၤနၣ်လီၤ. စီၤစဲခ့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢ အသးစဲ ထံရှုၢ်ကီၢ်သဲး ဖဲလၢအထိၣ်ကိုခါလံၤလံၤနၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ဝ့ၢ်တကူၣ် ဖွၣ်စိမိၤ ကိုဖိကရၢ ခိၣ်နၢ်တဂၤဃုာ်ဒီး သုးခိၣ်ကျၢၢ်အိၣ်ဆါ နၣ်လီၤ. စီၤစဲခ့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢ အထီဒါ ပှၤမၤလဲၢ်အိၣ်ကီၢ်သန္နနၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဖျိထိၣ်ဖွၣ်စိမိၤဝံၤ အလီၢ်ခံ အဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်လီမ့ၣ်အူတၢ်မၤ အဲကလံး ပှၤမၤလဲၢ်အိၣ်ကီၢ် ကျိၣ်ကစၢ်စ့ကစၢ် အခီပနံာ်နၣ်လီၤ. ခီဖျိ ခီပနံာ်ကစၢ် မၤနၢၤပှၤမၤ တၢ်ဖိတဖၣ်အဃိ စီၤစဲခ့ၣ်တူၢ်ဝဲတနၢ်လၢၤဘၣ်ဒီး တီခိၣ်ရိၣ်မဲ ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဆၢထၢၣ်ထီဒါဝဲ ခီပနံာ်ကစၢ်နၣ်လီၤ. ခီဖျိအတၢ်ထီဒါ ခီပနံာ်ကစၢ်အဃိ ဘၣ်တၢ်နီဟးထိၣ်ကွံာ်အီၤလၢ တၢ်မၤပူၤဒီး အဝဲနုာ်လီၤမၤကၠၤတၢ် လၢသုးနၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထိၣ် ကညီသးစၢ်ကရၢ အဆၢကတီၢ် အဝဲကဲထိၣ်ခိၣ်နၢ် တဂၤအသိး ဖဲ တၢ်ဒုးအိၣ်ထိၣ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် အဆၢကတီၢ်စ့ၢ်ကီး အဝဲပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ် ဟံးမူဒါဒ် ခိၣ်နၢ်တဂၤအသိး စ့ၢ်ကီးနၣ်လီၤ. ဒီးဖဲအဝဲဟံးမူဒါ ဖံးတၢ်မၤတၢ်လၢ ထံကီၢ် ဒီးကလုာ်ဂီၢ် အဆၢကတီၢ် အဝဲလုၢ်ထိၣ်ကွံာ် အသးသမူ တကတီၢ်ဃီဒီး ကီၢ်ခိၣ်စီၤဘးအူကွံနၣ်လီၤ. သုးခိၣ်ကျၢၢ် စီၤစဲခ့ၣ် မ့ၢ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် လီၢ်ခၢၣ်သးခိၣ်နၢ်၊ **သုဝဏ္ဏာတိုင်း** တၢ်ကစိၣ် အဲးဒံးထၢၣ်ခိၣ်ကျၢၢ် တဂၤအမဲာ်ညါ မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ကညီဂၤသးကရၢ ဒုးယၢၤ ခိၣ်တဂၤနၣ်လီၤ. သုးခိၣ်ကျၢၢ်စဲခ့ၣ် ဒီးတ့ဒီးဖျိအသးဒီး ကူၣ်သ့မူဒါခိၣ် အူတိး အဖိမုၣ် နီၢ်အ့ကျူၣ်နၣ်လီၤ.

သုးခိၣ်ကျၢၢ်စဲခ့ၣ်အတၢ်ပာ်သူၣ်ပာ်သးလၢအလီၤကွၢ်လိတဖၣ်

၁. ထီဒါဝဲ ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိသနူဒီး တူၢ်လိာ်ဝဲ ကလုာ်ဒူၣ် တၢ်ဃူတၢ်ဖိးသနူနၣ်လီၤ.

၂. တမ့ၢ်ပှၤလၢ အပာ်တၢ်အဒူၣ်အဆၢ ခီဖျိ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့၊ တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ၊ ကလုာ်ဒူၣ် ဘၣ်နၣ်လီၤ.

၃. အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအထီဒါ တၢ်မၤလဲၢ်အိၣ်ကီၢ်သနူဒီး စီၤလိၣ်စီၤပၤ တၢ်ပၢတၢ်ပြးသနူနၣ်လီၤ.

၄. မ့ၢ်ပှၤလၢအကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး ကဲဒိၣ်ကဲထီ ဘၣ်ဆၣ် ဖဲမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤအဆၢကတီၢ်တူၢ်နးတူၢ် ဖှိၣ်အသးဒ်ပှၤပတီၢ်မုၢ်ဖိ တဂၤအသိးနၣ်လီၤ.

၅. အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ထံၣ်လၢအထီဒီး အိၣ်ဒီး တၢ်ပၢၢ်ဆၢ သးသဟိၣ်အလၢအပှဲၤနၣ်လီၤ.

၆. မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးအတၢ်ထံၣ်လၢအထီဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဂုာ်ကျဲးစၢး၊ တၢ်တူၢ်ဆါခိၣ်ဆါသး၊ တၢ်သူၣ်ဒူသးဒူနၣ်လီၤ.

၇. အဝဲဘၣ်တၢ် ယူးယီၣ်ပာ်ကဲအီၤလၢ ကညီကလုာ်တဖၣ် အမဲာ်ညါ ကလုာ်ဂၤစ့ၢ်ကီး ယူးယီၣ်ပာ်ကဲဘၣ်အီၤနၣ်လီၤ

တၢ်မၤလၤကပီၤကညီဒီကလုာ်မၤထူရၤမုၢ်နံၤ ပှဲၤထီၣ်(၇၂)ဝီတဝီ

August 12, 2022

ကီၢ်ခိၣ် စီၤဘးအူကွံ တၢ်ကတိၤ ၄ ထံၣ်

၁. ကတိၤတၢ်ပာ်လီၤစုကဲၤအင့ၢ်တင့ၤ
၂. ကညီဖိစုကဲၤကဘၣ်အိၣ်လၢကညီဖိစုပူၤ
၃. ကညီကီၢ်ကဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်ပနိၣ်အီၤ
၄. ကညီကဘၣ်စံၣ်ညီၣ်တီနံၤအတူၣ်အတီၢ်ဒၣ်ဝဲ

စောဘဦးကြီး မူ (၄) ချက်

၁. လက်နက်ချစကား အလျဥ်းမပြောရ။
၂. ကရင့်လက်နက် ကရင့်လက်ထဲမှာ ရှိရမည်။
၃. ကရင်ပြည်အသိအမှတ်ပြုခြင်း ပြီးပြည့်စုံရမည်။
၄. ကရင့်ကံကြမ္မာ ကရင်ဖန်တီးရမည်။

ဖဲ ၁၉၅၀ နံၣ် လါအီကၢး ၁၂ သီအနံၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤမၢ် လၢအလုၢ်ဒိၣ်ပှ့ၤဒိၣ် လၢကညီဒီတကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်နံၤအံၤ မ့ၢ်မုၢ်နံၤတနံၤလၢ ကီၢ်ခိၣ်စီၤဘးအူကံ့ ဒီး သုးခိၣ်ကျၢၢ်စဲခ့ၣ် တဖၣ် လဲၤမူဒါကတီၢ်ဒှၣ်ဒါတဖၣ် ကဝီၤဃာ်ခးအဝဲသ့ၣ် ဖဲ ကီးကရံးကီၢ်ဆၣ်၊ ထိၣ်ကီးကိသဝီ စံာ်ဒဲ တၢ်လီၢ်တတီၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ခိၣ်စီၤဘးအူကံ့၊ သုးခိၣ်ကျၢၢ်စဲခ့ၣ် ဒီး တံၤသကိးတဖၣ် အသုးဂံၢ်ဘါမ့ၢ်စှၤဘၣ်ဆၣ် တဟ့ၣ်အဃၣ်ဘၣ် အမဲာ်ညါ ဒုးဆၢဒှၣ်ဒါတဲာ်တဲာ်ဖျူဖျူ တုၤအဟ့ၣ်လီၤကွံာ်အသးသမူ ဒ်မၤထူရၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ခိၣ်စီၤဘးအူကံ့ ဒီး ခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ် ဟ့ၣ်လီၤကွံာ်အသးသမူအံၤ မ့ၢ်တၢ်လီၤမၢ်ဖးဒိၣ်တခါလၢ ကညီဒီတကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်နၢ် လၢအလုၢ်ထိၣ်ကွံာ် အသးသမူ လၢထံကီၢ်ဒီးကလုာ်ဂီၢ်တနီၤ ပကွဲးပာ်ဖျါ ထိၣ်အဂ့ၢ်ဖှၣ်ကိာ် ဒ်လာ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ခိၣ်စီၤဘးအူကံ့

စီၤဘးအူကံ့ အိၣ်ဖျဲၣ်ထိၣ်ဝဲဖဲ ပသံၣ်ကီၢ်ဆၣ်၊ ဘဲးကယဲးသဝီ ဖဲ ၁၉၀၅ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ် ပှၤတူၢ်ဒိၣ်ကီၤဒိၣ် စီၤသၣ်မွးကံ့ အဖိခွါန့ၣ်လီၤ. ဖဲဘးအူကံ့ နီၢ်ဆံးခါ အဝဲမၤလိတၢ်ဖဲ ဝ့ၢ်ပသံၣ်ကညီစှီၤတီၤဖှၣ်ကို တုၤအဖျိထိၣ် ဒီး လဲၤမၤလိတၢ်လၢ ဝ့ၢ်မီၣ်လမ့ဲၣ် တုၤအဖျိထိၣ် တီၤခၢၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးကမၤန့ၢ် ဖျိကို်မံၤလၤ သၣ်ကပီၤအဂီၢ် စီၤဘးအူကံ့ လဲၤမၤလိတၢ်လၢ ကီၢ်အဲကလံး တုၤအဒိးန့ၢ်ဘၣ် (ပီၢ်ရိတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်) ဖျိကို်မံၤလၤသၣ်ကပီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲမၤလိတၢ်လၢ ကီၢ်အဲကလံးအဆၢကတီၢ် ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီး အဲကလံးမုၣ်တဂၤ ဒီး ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ဖိမုၣ်တဂၤ၊ ဖိခွါတဂၤ န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးခံဘျီတဘျီ တစးထိၣ်ဒံးအဆၢကတီၢ် အဝဲဒီး အဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ် ဟဲက့ၤအိၣ်ဆိးလၢ ကီၢ်ပယီၤဖဲ ဝ့ၢ်ပသံၣ် ဒီး မၤဝဲပီၢ်ရိ တၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးဖးဒိၣ် ခံဘျီတဘျီ စးထိၣ် အဆၢကတီၢ် အဖိဒီးအမါတဖၣ် ဆှၢက့ၤဝဲဒၣ်ဆူ ကီၢ်အဲကလံး ဘၣ်ဆၣ် အကစၢ်တခီ အိၣ်တ့ၢ်ဝဲဖဲ ကီၢ်ပယီၤပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးဖးဒိၣ် ခံဘျီတဘျီအဆၢကတီၢ် စီၤဘးအူကံ့ မ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢ အဟူးဂဲၤမၤတၢ်လၢ အပှၤကလုာ်ဂီၢ် လၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ဖှၣ်ခိၣ်ဒိးန့ၢ်ပၢဘၣ် ကီၢ်ပယီၤ အဆၢကတီၢ် စီၤဘးအူကံ့ သုးလီၢ်သုးကျဲဒီး က့ၤအိၣ်ဆိးက့ၤလၢ ဝ့ၢ်တကူၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကဃဲၣ်လီၤဘှါလီၤ ကညီတၢ်ဂ့ၢ်ကီအဂီၢ် ဖဲလၢတၢ်ကရၢကရိ ဒုးအိၣ်ထိၣ် ကညီလီၢ်ခၢၣ်သးကရၢ KCO (ခ့ၣ်စံၣ်အိၣ်) အဆၢကတီၢ် စီၤဘးအူကံ့ မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ခိၣ်နၢ်အကျါတဂၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးပှၤတဂၤလၢ အပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်လၢတၢ်ကစုဒုအပူၤ လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢထီဒါ ဖှၣ်ခိၣ် အတၢ်မၤလဲၢ်အိၣ်ကီၢ်သနူန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးဖးဒိၣ် ခံဘျီတဘျီ ဝံၤအလီၢ်ခံတဆိတ့ၢ်ဝဲ အတၢ်ဂဲၤလိာ်ဘၣ် ဒီး ဂဲၤလိာ်ဒံးတၢ်လၢ ကညီဒီကလုာ်အဂီၢ်ဒံးန့ၣ်လီၤ. ဒ်အဝဲဆၢတဲာ်လီၤအသးလၢ ကမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ်ဂီၢ်အသိး အဝဲတက့ၤလၢၤဆူ အဲကလံးကီၢ်လၢအမါဒီးအဖိ အိၣ်တၢ်လီၢ်ဘၣ် ဒီး မၤဒၣ်အပှၤကလုာ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢ က့ၤအိၣ်က့ၤဆိးဒီး အဖိအမါတချုးလၢၤဘၣ်အဃိ ဒ်အမါတၢ်ဟ့ၣ်ခွဲး အသိး မၤဝဲလံာ်လီၤဖး ဘၣ်ဆၣ် အဖိတဖၣ် ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ဒံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၄၇ နံၣ်အဆၢကတီၢ် အဝဲဆီဟံၣ်ဆီဃီခံဘျီတဘျီဒီး ကညီမုၣ်နီၢ်မီနံထၢၣ် န့ၣ်လီၤ.

ဖဲကညီခိၣ်နၢ်တဖၣ် (ခ့ၣ်စံၣ်အိၣ်) ပျဲလီၤလၢ ကလဲၤမၤတၢ်ရှလိာ်မုာ်လိာ်လၢ ကီၢ်အဲကလံး လၢကတဲဘၣ်ဃး ကညီဂ့ၢ်ဝီအဆၢကတီၢ် စီၤဘးအူကံ့ မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးခိၣ်နၢ်တဂၤလၢ တၢ်လဲၤတဘျီညါအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ် (ခ့ၣ်စံၣ်အိၣ်) ကရၢ ခိၣ်နၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲ တၢ်ကရၢကရိထိၣ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ အဆၢကတီၢ် အဝဲဟံး မူဒါဒ်ခိၣ်နၢ်တဂၤအသိးဒီး ဖဲလၢ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ကရၢခိၣ် စီၤစၣ်ဖိသ့ၣ် ယိးကဒါဘိ ဒီးဟးထိၣ်ကွံာ်န့ၣ် စီၤဘးအူကံ့ ဘၣ်ဟံးက့ၤမူဒါဒ် ကရၢခိၣ်တဂၤအသိး ဒီး ဂဲၤလိာ်ဖံးမၤတၢ်လၢ ကညီဒီကလုာ်အဂီၢ် တုၤအဟ့ၣ်လီၤကွံာ်အသးသမူတစုန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ခိၣ်စီၤဘးအူကံ့ လၤကပီၤ(၇)မံၤ

၁. ညီကွံာ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့

– မၤန့ၢ်ဝဲ (Bar At Law) ဒီး နၢ်ခွဲးလၢကမၤပီၢ်ရိလၢ ကီၢ်အဲကလံးပၢဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ် ဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိတၢ်အဲၣ်ဘၣ်ထံကီၢ်ဒီး ပှၤကလုာ်အဃိ ဟးထိၣ်ကွံာ်ဝဲလၢ ကီၢ်အဲကလံးပူၤ

၂. ညီကွံာ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိ

– တၢ်ဒုးကတီၢ် ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ် အမၤၤအဲကလံးမုၣ်ဒီးအဖိတဖၣ် က့ၤလၢအဲကလံးကီၢ်ဘၣ်ဆၣ် တလဲၤပိာ်ဝဲအခံဘၣ်. တၢ်လိၣ်အဖီခိၣ် ဘျၢလီၤကွံာ်အတၢ်အိၣ်မူလၢ ကညီဂ့ၢ်ဝီတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်

၃. ညီကွံာ်လီၢ်လၤ

– ကညီထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂ့ၢ်တၢ်လိၣ်အဖီခိၣ် ဒ် ၁၉၄၇ နံၣ် မီၣ်လမ့ဲၣ်ခီကရဲးတၢ်ဆၢတဲာ်အသိး ပာ်တ့ၢ်ကွံာ်လီၢ်လၤဒီးဟးထိၣ်

၄. ဒုးနဲၣ်ကညီဒီကလုာ်လၢထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးအကျဲ

– ထီဒါဝဲ ကီၢ်ခီ ကီၢ်ဒိၣ် ဘျိၣ်ဒိၣ်တၢ်ဃုထၢဒီး ဒုးနဲၣ်ဖျါထိၣ် ကညီဒီကလုာ်တၢ်ဘၣ်သး၊ ၁၉၄၈ နံၣ် ဖ့ၣ်ဘြူၣ်အါရံၤ ၁၁ သီ

– ၁၉၄၉ နံၣ် ယနူၤအါရံၤ ၃၁ သီနံၤ ကညီထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဒုးဖှၣ်ပူၣ်ခီကရဲး

– ၁၉၅၀ နံၣ် ရၤလီၤသနူ (၄) ထံၣ်လၢ မိၤခံကွဲၤလ့လီၤသန့

၅. ရိၣ်ဖှိၣ်ထိၣ်နၢ်ဝဲ ကမျၢၢ်ဂံၢ်ဘါဖးဒိၣ်

– ၁၉၄၈ နံၣ် ဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၁၁ သီအနံၤန့ၣ် ကရၢကရိဒီး ရိၢ်ဖှိၣ်နၢ်ဝဲကမျၢၢ်ဂံၢ်ဘါ (၄၅၄၁၀၀) ဒီးပာ်ဖျါထိၣ်ကမျၢၢ်တၢ်ဘၣ်သးလၢ အလီၤပလိာ်ကတၢၢ်ဒီး ဒံၣ်မိၣ်ကရံၣ်စံၣ်

၆. ညီကွံာ်မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်

– ကညီသးစၢ် ၁၉ ဂၤလဲၤဟံးနၢ်ဒီးသူအိၣ်ဝဲစ့ဖဲ မအူၣ်ပ့ၣ် စ့တၢးအဃိသတးဒီး ဆါကွံာ်ဝဲ စံၣ်လီၢ် အ့ၣ်ကၢၣ် (၁၀၀၀) ဒီး လီးက့ၤပဒိၣ်

၇. ညီကွံာ်အသးသမူ

– ၁၉၅၀ နံၣ် အီကၢး ၁၂ သီနံၤန့ၣ် လုၢ်ထိၣ်ကွံာ်အသးသမူဖဲ ကညီကီၢ်စဲၣ်၊ ကီးကရံးကီၢ်ရှၣ်၊ ထိၣ်ကီးကိ ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ ခီဖျိဒုၣ်ဒါအတၢ်ထိၣ်ဒုး

ဗိုလ်ချုပ်စောစိုင်းကေ

ဗိုလ်ချုပ်စိုင်းကေသည် မော်လမြိုင်မြို့နယ် ဘီလူးကျွန်းတွင် ၁၉၁၅ ခုနှစ်၌မွေးဖွားသည်။ငယ်ရွယ်စဉ်က မော်လမြိုင်မြို့ကရင် အထက်တန်းကျောင်းတွင်ပညာသင်ကြားပြီးနောက် ရန်ကုန်မြို့ ရှိ ယုဒသန်ကောလိပ်၊ရန်ကုန်ယူနီဗာစီတီတွင်တက္ကသိုလ်ပညာ သင်ကြားဆည်းပူးပြီး (BA) ဝိဇ္ဇာတန်းကို အောင်မြင်ခဲ့သည်။ BL ခေါ်ဝတ်လုံသင်တန်းသို့ တက်ရောက်သင်ကြားသေးသည်။ ၎င်း ၏မိဘများသည်ကရင်များတွင် အလယ်တန်းစားလူတန်းစားဖြစ် သည်။ တက္ကသိုလ်တက်နေစဉ် စောစိုင်းကေသည် နိုင်ငံ ရေးကို လိုက်စားသူ တယောက်ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကျောင်း သားသမဂ္ဂတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တို့နှင့် အတူ သမဂ္ဂခေါင်း ဆောင်တဦးဖြစ်ခဲ့သည်။ BA အောင်ပြီးနောက် ရန်ကုန်မြို့လျှပ် စစ်ဓာတ်အားပေးရေး၊ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အရင်းရှင် ကုမ္ပဏီတွင်ဝင် ရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်သည်။ အလုပ်လုပ်စဉ် ကုမ္ပဏီ ပိုင်ရှင် နယ်ချဲ့သမားကအလုပ်သမားများကို ဖိနှိပ်သည့်ဒဏ် မခံမရပ်ဖြစ် ပြီး ၎င်းမှ အလုပ်သမားများကို ခေါင်းဆောင်ကာ သပိတ်မှောက် တိုက်ပွဲဆင်နွှဲခဲ့သည်။အလုပ်မှထုတ်ပစ်ခြင်းခံရပြီးနောက်စစ်တပ် သို့ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင် လာသည်။ KYO ဖွဲ့စဉ်က KYO ခေါင်း ဆောင်တဦးအဖြစ်ပါဝင်ခဲ့ပြီး KNU ဖွဲ့သောအခါ ခေါင်းဆောင်တ ဦးအဖြစ်ပါဝင်လာ၍ ကေအဲန်ယူ ခေါင်းဆောင်တဦးအဖြစ်ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီးနှင့်အတူ တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးအတွက် အသက်ပေး သွားသည်။ စောစိုင်းကေသည် KNU ဗဟိုခေါင်းဆောင် သုဝဏ္ဏ တိုင်းသတင်းစာ အယ်ဒီတာချုပ်အဖြစ်ရုံသာမက KNDO ၏ စစ် ဆင်ရေးမှူးလည်းဖြစ်ပေသည်။ စောစိုင်းကေသည် ပညာအုပ် ဦး တုတ်၏သမီး နော်အေးကြူနှင့် အိမ်ထောင်ကျခဲ့သည်။

စောစိုင်းကေ၏ နှစ်သက်ရာနှင့် ဂုဏ်ပြုဖွယ်ရာခံယူချက်မှာ

၁. မဟာဝါဒ ဆန့်ကျင်ပြီး လူမျိုးစုံ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးဝါဒကို ခံယူကျင့်သုံးသူဖြစ်သည်။

၂. ၎င်းတွင် မျိုးနွယ်စု၊ ဘာသာရေး၊ အတန်းအစားဂိုဏ်း ဂန မရှိပေ။

၃. နယ်ချဲ့စနစ်၊ ပဒေသရာဇ်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်သူဖြစ်သည်။

၄. ခေတ်ပညာတတ်၊ ကရင်ထဲတွင် အထက်တန်းလွှာ အရာ ရှိတစ်ဦးဖြစ်သော်လည်း ကရင်အရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် ပစ္စည်းမဲ့ဘဝကို ခံယူကျင့်သုံးသူဖြစ်သည်။

၅. နိုင်ငံရေး အမြင်ကျယ်ပြီး တော်လှန်ရေးစိတ်အပြည့်အဝ ရှိသူဖြစ်သည်။

၆. တိုးတက်သောအမြင်၊ စည်းကမ်းကို လေးစားခြင်း၊ ကိုယ် ကျိုးကိုစွန့်လွှတ်ခြင်း၊ဖွဲ့လုံ့လ သတ္တိရှိသူဖြစ်သည်။ အလုပ် လုပ်ရာတွင် စဉ်းစားပေဖန်ပိုင်းခြားလုပ်တတ်သူဖြစ်သည်။

၇။ ကရင်များ သာမက လူမျိုးတိုင်း၏ ချစ်ကြည်လေးစားခြင်း ခံရသူဖြစ်သည်။

(၇၂) နှစ်ပြည့်ကရင့်အမျိုးသားအာဇာနည်နေ့

August 12, 2022

ကီၢ်ခိဉ် စီၤထးအူကွဲ တၢ်ကတိၤ ၄ ထံဉ်

၁. ကတိၤတၢ်ပၥ်လီၤစုကဝဲၤအဝ့ၢ်တဝ့ၤ

၂. ကညီဖိစုကဝဲၤကတဉ်အိဉ်လၢကညီဖိစုပူၤ

၃. ကညီကီၢ်ကတဉ်တၢ်သ့ဉ်ညါပၥ်ပနိဉ်အီၤ

၄. ကညီကတဉ်စံဉ်ညီဉ်တီနံအတူဉ်အတိၢ်ဖဉ်ဝဲ

စောဘဦးကြီး မှ (၄) ချက်

၁. လက်နက်ချစကား အလျဉ်းမပြောရ။

၂. ကရင့်လက်နက် ကရင့်လက်ထဲမှာ ရှိရမည်။

၃. ကရင်ပြည်အသိအမှတ်ပြုခြင်း ပြီးပြည့်စုံရမည်။

၄. ကရင့်ကံကြမ္မာ ကရင်ဖန်တီးရမည်။

၁၉၅၀ခုနှစ် ဩဂုတ်လ (၁၂) ရက်နေ့ သည်ကရင်အမျိုးသားများအဖို့ ကြီးမားသော ဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်ရသည့်နေ့ ဖြစ်သည်။ ဤနေ့တွင်ခေါင်းဆောင်ကြီး စောဘဦးကြီး၊ ဗိုလ်ချုပ်စိုင်းကေ တို့သည် ကော့က ရိတ်မြို့နယ် ထိုကော်ကိုးရွာအနီးတွင် ရန်သူ၏ပိတ်ဝိုင်းတိုက်ခိုက်ခြင်း ခံရပြီး ခေါင်းဆောင်ကြီး များမှ အာဇာနည် ပီပီ နောက်ဆုံးကျည်ဆန်တတောင့်ကျန်သည်အထိ အညံ့မခံအရှုံးမပေးဘဲ အသက်ပေးတိုက်ပွဲဝင်၍ တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအတွက်အသက်ကိုစွန့်လွှတ်ခဲ့ပေသည်။ကရင်များအဖို့ အကြီးမားသောဆုံးရှုံးမှုတရပ် ဖြစ်သည်။ ကရင့်တော် လှန်ရေးတွင် ဥက္ကဋ္ဌကြီး စောဘဦးကြီး၊မန်းဘဇန်၊စောဟန်ထာသာမွေး၊ဗိုလ်ချုပ်စိုင်းကေ၊ စောအောင်ဝင်း၊စကော မောလေး တို့ဦးဆောင်လျှက်ရှိရာ၌စောအောင်ဝင်း သည် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ညောင်လေးပင် တိုက်ပွဲတွင်ကျဆုံးသွားသည်။ စကောမောလေးသည်၁၉၅၀ ခုနှစ် တောင်ငူ(၇) မိုင် ကားလမ်းတိုက်ပွဲတွင် ကျဆုံးသွားသည်။ ကျဆုံးသွားသော ခေါင်းဆောင်များ၏အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းချုပ်မှ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီး စောဘဦးကြီး

ပုသိမ်မြို့နယ်၊ဘဲကယက် ကျေးရွာတွင် ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားသည်။ ကရင်များအတွင်း အချမ်းသာဆုံးဟုအသိအမှတ်ပြုခံရသော မြေရှင်ကြီး စောသာမြတ်ကြီး၏ သားဖြစ်သည်။ ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ ပုသိမ် မြို့နယ် စကောကရင် ကျောင်းတွင် အလယ်တန်းအထိပညာသင်ကြားပြီးနောက် မော်လမြိုင်မြို့ဝက်ထက်စပွန် အလွတ်ပညာသင်ကျောင်းတွင် အလယ်တန်း အောင်သည်အထိ ပညာသင်ကြား၍ ဝတ်လုံတော်ဘွဲ့ကို ရယူရန် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် သွားရောက်ပညာသင်၍ဝတ်လုံတော်ဘွဲ့ထူးကို ဆွတ်ခူးခဲ့သည်။

တစ်ဦး နှင့် အိမ်ထောင်ပြုပြီး သား တစ်ယောက်၊ သမီးတယောက်ရရှိခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီ ကာလတွင်မိမိအိမ်ထောင်စုနှင့်အတူမြန်မာပြည်သို့ရောက်လာပြီးပုသိမ်မြို့တွင် နေထိုင်၍ရှေ့နေလိုက်သည်။ စစ်ကြီးဖြစ်လာသောအခါ မိမိ၏ဇနီးသည်နှင့် ခလေး ၂ ယောက်ကို အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ပို့ပြီး မိမိမှာ မြန်မာပြည်တွင် နေရစ်သည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌စောဘဦးကြီးသည်ကရင်အမျိုးသားတာဝန်ကို ခြေစုံပစ်၍ လုပ်ဆောင်လာသည်။ ဂျပန်များမြန်မာပြည်ကို သိမ်းယူအုပ်စိုးသောအခါ စောဘဦးကြီးသည် ပုသိမ်မှရန်ကုန်မြို့သို့ပြောင်းရွှေ့လာသည်။ကရင်ပြဿနာဖြေရှင်းရေးအတွက် ကေစီအို ကရင်ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် ဖွဲ့လိုက်သောအခါ ၎င်းသည် ခေါင်းဆောင်တဦးအဖြစ် ပါဝင်၍တာဝန် ကိုကျေပွန်စွာထမ်းဆောင်ပါသည်။ဂျပန်ဆန့်ကျင်ရေးတော်လှန်ရေးတွင်လျှို့ဝှက်စွာ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အပြီးတွင် ကရင့်အမျိုးသားတာဝန်ကိုဆက်လက်၍ ထမ်းဆောင်သည်။ စစ်ကြီးပြီးဆုံးသွားသောအခါကရင်အမျိုးသားတာဝန်ကိုဆက် လက်ထမ်းဆောင်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်အရ မိမိဇနီးနှင့်သားသမီးများ ရှိရာ အင်္ဂလန်သို့ မပြန်တော့ဘဲ မြန်မာပြည်တွင် ဆက်လက်နေ ထိုင်သည်။ ဇနီးမောင်နှံ အတူ မနေနိုင်တော့၍ မိမိ၏ ဇနီးသည်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ လင်မယားချင်းကွာရှင်းခြင်းပြုလိုက်သည်။ ဤသို့ကွာရှင်းလိုက်သော်လည်း မိမိ၏ဇနီးနှင့် ကလေးများကိုဆက်လက်၍စောင့်ရှောက်သွားသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင်အရေးပိုင်သမီးနော်မော်နီတာ (BA) နှင့် နောက် အိမ်ထောင်ပြုသည်။

စောဘဦးကြီးသည် ကရင့်အရေးအတွက်အင်္ဂလန်သို့ ချစ်ကြည်ရေးအဖွဲ့ကို ကေစီအိုမှ စေလွှတ်ရာတွင်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကေစီအိုအဖွဲ့ဝင် ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ် သည်။ KNU ဖွဲ့လိုက်သောအခါ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်လာပြန်ပြီး စောစံဖိုးသင်မှ ဖောက်ပြန်၍ KNUမှနုတ်ထွက်သွားသောအခါ စောဘဦးကြီးမှဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာသည်။ ဤအချိန်မှစ၍ ကရင့်အတွက်အသက်ပေးသွားသည်အထိ ခေါင်းဆောင်ကြီး တစ်ဦးဖြစ်ခဲ့သည်။

စောဘဦးကြီး၏ ဂုဏ်တော် (၇) ပါး

၁. ပညာစွန့်

- Bar at Law ဗြိတိသျှ အင်ပါယာ တစ်ခုလုံး ရှေ့နေ လိုက်ခွင့်ရရှိသော်လည်း လူမျိုးနှင့် တိုင်းပြည်ကို ချစ်သော သံယောဇဉ်ရှိသောကြောင့် အင်္ဂလန်ပြည်မှ ပြန်လာခဲ့။

၂. သားမယားစွန့်

- စစ်အတွင်း မိသားစု လုံခြုံရေးကြောင့် အင်္ဂလန်ပြည် ပြန်သည့်ဇနီးနှင့် သားသမီးနောက်မလိုက်ပဲ လိုအပ်ချက်အရ ကရင့်အ ရေးအရာများအတွက် မိမိဘဝကို မြှုပ်နှံခဲ့။

၃. ရာထူးစွန့်

- ကရင်နိုင်ငံရေး လိုအပ်ချက် ၁၉၄၇ ခုနှစ် မော်လမြိုင် ကွန်ဖရင့် ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့။

၄. ကရင်ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးကို နိုင်ငံရေးလမ်းပြခဲ့

- တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို ဆန့်ကျင်ကာ ကရင်လူထုဆန္ဒဖေါ်ထုတ်ပွဲ။
- ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့
- ၁၉၄၉ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီ ၃၁ ရက်နေ့ကရင်နိုင်ငံရေးခုခံစစ်ဖာပွန်ကွန်ဂရက်။
- ၁၉၅၀ ခုနှစ် မော်ချီးအသံလွှင့်ရုံမှ မူ (၄) ချက်။

၅. အကြီးမားဆုံးလူထုအင်အားစုစည်းနိုင်ခဲ့

- ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၁ ရက်နေ့တွင် အင်အား (၄၅၄၁၀၀) အင်အားရှိသောလူထုဆန္ဒဖော်ထုတ်ပွဲကြီးကို ဒီမိုကရေစီနည်းအကျဆုံး စည်းရုံးဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့။

၆. စီးပွားစွန့်

- မအူပင်ငွေတိုက်မှ ငွေကို ကရင်လူငယ် (၁၉) ဦးမှ ထုတ်ယူသုံးစွဲခဲ့သဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သော လယ်ဧက ၁၀၀၀ ကိုရောင်းချ ကာ အစိုးရကို ပေးလျော်ခဲ့။
- ကရင်ခေါင်းဆောင်များကို စံပြရှေ့ဆောင်လမ်းပြခဲ့။

၇. အသက်စွန့်

- ၁၉၅၀ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ကရင်ပြည်နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ထိုကော်ကိုးဒေသတွင်ရန်သူများ၏တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် အသက်ပေးစွန့်ခဲ့။